

Рецензия

От доц. д-р Мариела Гемишева

към дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по професионално направление 8.2 Изобразително изкуство КАТЕДРА „ТЕКСТИЛ – ИЗКУСТВО И ДИЗАЙН“, приложен факултет, НХА

с тема :

**„СЪЗДАВАНЕ И СТРУКТУРИРАНЕ НА ПОВЪРХНОСТИ
ЧРЕЗ СЪВРЕМЕННИ МЕТОДИ“**

Докторант: Дафна Петкова Стоилкова

Научен ръководител: Доц. д-р Вержиния Маркарова

София 2023 г.

Дисертационният труд е с обем 255 страници, включващи увод, три смислово обособени глави, заключение, списък с публикации, библиография и приложение от 185 страници илюстративен материал, състоящо се от 206 изображения, онагледяващи изследваната тема.

Библиографията съдържа 189 цитирани източника. От тях 9 са на български език, а 180 са на английски език. Изборът на източници обхваща научна и художествена литература, научни и научно-популярни статии, есета, каталози от изложби, онлайн музейни колекции, както и посещения на изложби и лични творчески проекти.

Настоящото изследване цели да предостави широк и обективен поглед върху **разнообразните съвременни методи за създаване и за триизмерно структуриране на текстил и повърхности** - чрез архивни и съвременни примери, и с препратки към други сфери на визуалното познание.

Изследването е предназначено за читатели специалисти и неспециалисти, които се вълнуват от следните теми: съвременни методи за дизайн на текстил и повърхности, тенденции в областта, „**умен**“ **текстил** и повърхности, текстил с триизмерен ефект. Вниманието е насочено и към ролята на структурата и естетиката, използвайки потенциала и на природните образувания като вдъхновение за нови форми и функции.

И точно тук, като преподавател на Дафна Стоилкова в специалност „МОДА“ (вече МОДЕН ДИЗАЙН), степен бакалавър (2010-2014), мога с удоволствие да споделя пред научното жури впечатленията си от нейното открояващо се присъствие. Дафна Стоилкова има оригинално и задълбочено отношение към мултидисциплинарните проблеми на материята на модния дизайн и текстил - с креативни идеи, които още като студентка успяваше да реализира в авторски материали и да представи по забележително атрактивен начин. Впечатляващ е нейният целенасочен и последователен път в развитието и образованието ѝ:

2021 – 2022: **Еразъм Индустриален дизайн**, Художествена академия Мутезиус, Киел;

2016 – 2017: **Майсторски клас Моден дизайн**, Художествена академия Вайсензее, Берлин;

2014 – 2016: **Магистър Моден дизайн**, Художествена академия Вайсензее, Берлин.

И искам да припомня, че през 2020 г. Дафна Стоилкова спечели първото място за най-добър съвременен дизайн за рокля на световния фестивал в китайския град Ханжоу, посветен на традиционната китайска копринена рокля Чипао. (И да отбележа, че в китайския Национален музей на коприната Чипао е изведена като цялостна културна тенденция и световна мания, популярна с оригиналния си представителен шик.)

Значимостта на изследвания проблем в дисертацията „СЪЗДАВАНЕ И СТРУКТУРИРАНЕ НА ПОВЪРХНОСТИ ЧРЕЗ СЪВРЕМЕННИ МЕТОДИ“, както и нейното научно и научно-приложно отношение са твърде добре обосновани, особено в очертаването на тенденциите при развитието на текстила като инструмент за моделиране на взаимодействието между човек и среда - изведено чрез общия преглед за развитието на конкретни текстилни техники. Периодите в историческо развитие на техниките за триизмерно структуриране на текстил са оптимално изследвани, което дава възможност на докторантката да постигне важно конкретизиране на тенденциите в развитието на съвременните методи за създаване и триизмерно структуриране на повърхности. Важен е и анализът на понятията „новост“, „иновация“ и „съвременни методи“, като е доказана ключовата роля на триизмерните структури за функционалността и естетическите качества на текстила и повърхностите.

Дисертацията включва и впечатляващо изследване на широк спектър от примери – исторически и съвременни разработки на текстил и повърхности с триизмерни структури. Проследява се развитието на техниките за триизмерно структуриране на текстил през **тъкания текстил с релефна структура**, като се започва от широко разпространените техники на свободното драпиране, надиплянето и плисирането (драпирането е техника за свободно моделиране на текстил върху човешкото тяло или върху обект).

Като преподавател в специалност „Моден дизайн“ в НХА, и в дисциплината „Модата на XX век“, не мога да не се спра на ключови моменти от изграждането на тази дисертация. И по-точно върху анализа на специфичните техники на драпиране на античните тоги, хитони и др. Драпирането на дрехи с дипли е характерно за облеклата на много епохи и на много народи - предимно заради своята простота и перфектен силует, стигащ до изящество в творчеството на Мариано Фортунни (началото на XX век), Мадам Гре и Мадлен Вионе (първата половина на XX век), Роберто Капучи (след средата на XX век), Исей Мияке (края на XX и началото на XXI век) и Айрис ван Херпен (XXI век). Намирам ги като базисни и опорни точки в изграждането на тази дисертация, като обръщам специално внимание на присъствието на едно от най-големите имена в съвременния моден дизайн - Исей Мияке:

„Древната техника на плисиране днес присъства в много съвременни модни колекции. С Индустриалната революция техниката на плисиране е и достъпна. Постигането на перманентни плисета през XX век, което е възможно благодарение на нови технологии за термообработка в комбинация с модерни синтетични материали, може да се смята за началото на моделиране на най-разнообразни триизмерни структури в

текстил днес. Типичен и важен пример е Исей Мияке. Неговата колекция, разработена на основата на концепцията на «A Piece of Cloth» от 1973 г. („Късче плат“), пропагандира удобството и функционалността на плоското облекло, съответстващо на структурата на японските дрехи. В изкуството на дизайна на Япония съществува понятието «ма» – пространство между човешкото тяло и плата. И тъй като фигурата на всеки човек се отличава със свои особености, пространството ма е уникално за всяка отделна личност и изисква своя индивидуална форма. Мияке предлага да се използва за конструиране на костюма едно цяло парче плат, който подчертава ма на дадения човек, създава неповторим силует. Този подход към дрехата радикално се различава от възгледите на европейските кутюрие. В края на 1980-те години Мияке представя поредната новаторска линия на костюмите с плохи. Моделиерът обръща наопаки процеса на плисиране, като прави плохите на плата след разкрояването и шиенето, макар че традиционно платът се гофрира преди началото на работата. Той изработва необикновени одежди, като органично съединява фактурата на материала и сложността на формата. Осъществявайки толкова смели решения, Мияке успява с помощта на японската текстилна промишленост, чиито разработки в областта на химията и нейното прилагане в производството наистина са революционни. Така, съчетавайки най-новите технологии и традиционния японски подход към дрехата, акцентиращ върху красотата на плата, Мияке поразява специалистите и зрителите. През 1999 г. Мияке отново покорява света, като представя колекцията А-РОС, демонстрираща принципите на естетиката на бъдещето. Чрез обединяване на съвременни компютърни технологии и традиционните методи за плетене, той създава нещо безмерно, напомнящо плетена тръба. Този, който пожелае да носи такава дреха, изрязва от тази тръба нужните контури и придава на готовата рокля желаната форма.“

Дисертацията изследва актуални тенденции в сферата на текстилния дизайн чрез анализ на примери за съвременни методи за създаване и структуриране на текстил и повърхности. Научната новост е в позиционирането на тези методи в контекста на взаимодействието човек – среда чрез текстил. Това позициониране разглежда методите, техниките, технологиите и пр. като неразривно свързани с времето и средата, в която се зараждат, и съответно така те придобиват много по-дълбок вътрешен смисъл.

В дисертацията прсъства и добро съответствие на избраната методология и методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд. Изследванията са прецизно структурирани въз основа на широкоспектърна информация - чрез исторически, социален, културологически и естетически анализ на връзката между материал и структура, подкрепен от наблюдения и анализи от личния творчески опит.

Приносите са прецизно изведени и заради това не мога да не ги цитирам:

„Очертаване на тенденциите при развитието на текстила като инструмент за моделиране на взаимодействието между човек и среда чрез общ преглед при развитието на конкретни текстилни техники.

Аргументация защо достигането до техники за триизмерно структуриране на текстил и повърхности е съществена стъпка в развитието на текстила като инструмент за моделиране на това взаимодействие.

Категоризация на техниките за триизмерно структуриране на текстил – исторически и съвременни.

Периодизация – историческо развитие на техниките за триизмерно структуриране на текстил.

Очертаване на тенденции в развитието на съвременните методи за създаване и структуриране на повърхности.

Публикациите и участията в научни конференции са също впечатляващи:

Структура и цвят в дизайна на текстил и повърхности: от наноструктури до макроструктури

Списание „Текстил и облекло“, 2022, бр. 4, стр. 112-128
<https://doi.org/10.53230/TGM.1310-912X.2022.0004.02>

Подходи при дизайна на гъвкави структури за текстил и повърхности чрез 3D принтиране: преглед на тенденции

Списание „Текстил и облекло“, 2022, бр. 2, стр. 33-64
<https://doi.org/10.53230/TGM.1310-912X.2022.0002.01>

Collaborating with nature: Towards symbiotic design

Есе (английски език), февруари 2022 г.
<https://astory.joschabruening.eu/collaborating-with-nature-towards-symbiotic-design>

Създаване на текстил и повърхности чрез 3D принтиране – преглед на дизайнерски подходи

Доклад и презентация в научна конференция „ДИЗАЙН § ПРИЛОЖНИ ИЗКУСТВА“, октомври 2021, Национална художествена академия (онлайн), София. Презентираният доклад е предаден за публикация в сборника от конференцията.

Cutting as an Innovative Approach to Surface and Textile Design

Публикация (английски език)

IOP Conference Series: Materials Science and Engineering, Volume 1188, 2021

<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1757-899X/1188/1/012006>

DOI: <https://doi.org/10.1088/1757-899X/1188/1/012006>

Разрязването като иновативен подход в дизайна на повърхности и текстил

Доклад и презентация на 22. Национална текстилна конференция, ноември 2020, НТС, София

Абстрактът към доклада е публикуван в списание "Текстил и облекло", 2020, бр. 10, стр. 283

Вследствие на всичко това намирам практико-приложните приноси на дисертацията, включително и впечатляващата визуална документация, като резултат от много сериозна и професионална работа. Точно тук не бих пропуснала ролята на научния ръководител доц. д-р Вержиния Маркарова, която според мен е ключова, и поздравявам тандема за този задълбочено аналитичен и твърде важен труд. Оценявам високо предложената теоретична и практическа рамка: тя е пълна, отразява съвременното състояние на проблема, умело и с разбиране борави с терминологията в областта. Важен аспект в този хабилитационен труд, предложен за рецензиране, е високото качество на предложената документация, доколкото тя представя задълбочена интерпретация на получените данни, анализи и съответно направените изводи. Проучваният материал, процедурата по събиране на примери, както и по отношение на анализа на изследваната информация, тяхното описание и изведените заключения според мен са с висока научна стойност. Убедена съм, че този труд би могъл да бъде приносен в обучението и образованието на студенти в ресорите на текстила, модата и съвременните изкуства, а също и на широк кръг специалисти в тази област.

В заключение ще отбележа, че Дафна Стоилкова предлага на научното жури един много компетентен, аналитичен и в значителна степен новаторски труд, който свидетелства за нейните креативност и висока художествена и дизайнерска култура.

Въз основа на всичко това предлагам на уважаемите членове на научното жури да дадат съгласието си за присъждането ѝ на образователната и научна степен „Доктор“ по професионално направление 8.2 Изобразително изкуство КАТЕДРА „ТЕКСТИЛ – ИЗКУСТВО И ДИЗАЙН“, приложен факултет, НХА.

Доц. д-р Мариела Гемишева

Юни 2023